

Handläggare
Samuel Svan
Telefon: 08 508 24 836

Till
Skärholmens stadsdelsnämnd

Motion (2012:33) om handlingsplan mot barnfattigdom

*Svar på remiss från Kommunstyrelsen av Roger Mogerts
(S) motion om en handlingsplan mot barnfattigdom*

Förvaltningens förslag till beslut

- 1 Som svar på remissen ”Motion (2012:33) om handlingsplan mot barnfattigdom” hänvisas till vad som sagts i förvaltningens tjänsteutlåtande
- 2 Tjänsteutlåtandet skickas till Kommunstyrelsen, Rotel VII, KF/KS kansli, stadshuset, 105 35 Stockholm
- 3 Ärendet förklaras omedelbart justerat

Kerstin Sandström
Stadsdelsdirektör

Lena Thorson
Avdelningschef

Sammanfattning

Roger Mogert (S) har skrivit en motion där han yrkar på att Stockholms stad ska utarbeta en handlingsplan mot barnfattigdom. Mogert lämnar i motionen förslag på tio punkter som han anser bör ingå i en sådan handlingsplan. Det långsiktiga målet ska vara att minska de klyftor i ekonomisk standard som finns i Stockholm, men det behövs även kraftfulla åtgärder för att minska effekterna av barnfattigdom i dag.

De punkter som föreslås ingå i en handlingsplan är en expansiv politik för fler i arbete, möjlighet till förskola på obekvämt arbetstid, kunskapslyft för föräldrar, barnrättsperspektiv i prövningen av försörjningsstödet, avgiftsfri månad i barn- och skolbarnomsorg, kollo för alla, avgiftsfria skolor, meningsfulla fritidsaktiviteter med låga eller inga avgifter, nollvision för vräkning av barn samt hjälp till barnfamiljer att komma in på bostadsmarknaden. Punkterna delas in i åtgärder för minskad barnfattigdom respektive åtgärder för att minska effekterna av barnfattigdom.

Förvaltningen anser att frågan som lyfts av Mogert är viktig, men ställer sig tveksam till om en handlingsplan är rätt sätt att hantera frågan på. Risken finns att en sådan handlingsplan endast blir en pappersprodukt utan egentlig effekt på verksamheterna. Mycket av det som Mogert beskriver är dessutom sådant som redan görs. Förvaltningen föreslår istället att staden bör åta sig att utreda och skapa en lokal definition av begreppet skälig levnadsnivå, så som det beskrivs i 4 kap 1 § socialtjänstlagen. Definitionen bör genomsyra stadens alla riktlinjer och handlingsplaner, för att tillförsäkra att barn ska ges möjligheten att växa upp under gynnsamma förhållanden.

Bakgrund

Roger Mogert (S) har skrivit en motion där han yrkar på att Stockholms stad ska utarbeta en handlingsplan mot barnfattigdom. I motionen finns förslag på tio punkter som Mogert anser ska ligga till grund för arbetet med handlingsplanen. Mogert tar i sin argumentation utgångspunkt i Rädda barnens rapport om barnfattigdom från 2011 som, utifrån 2009 års inkomststoppgifter, visar på att det bland annat är stor skillnad i barns uppväxtvillkor mellan Stockholms stads stadsdelar.

Majoriteten av Sveriges kommuner saknar en plan för att bekämpa barnfattigdom, Stockholm inkluderat. Det finns dock mycket en kommun kan göra för att minska fattigdom och segregation. Både absolut och relativ barnfattigdom måste bekämpas, med långsiktiga likaväl som akuta åtgärder. Det långsiktiga målet ska vara att minska de klyftor i ekonomisk standard som finns i Stockholm, men det behövs även kraftfulla åtgärder för att minska effekterna av barnfattigdom i dag. Förslaget på handlingsplan mot barnfattigdom tar avstamp i Rädda barnens rapport och de förslag som däri lyfts

fram på åtgärder mot barnfattigdom. Barn ska aldrig behöva drabbas av föräldrars ekonomiska situation.

Ärendet

I motion om en handlingsplan mot barnfattigdom föreslår Mogert tio punkter som ska gälla för Stockholms stad, uppdelade på två huvudgrupper.

Åtgärder för minskad barnfattigdom

Expansiv politik för fler i arbete

De ekonomiska klyftorna går mellan de med arbete och de utan. Arbetslösheten behöver minska och fler behöver komma i arbete med avtalsenliga löner. Nedskärningar i den offentliga sektorn måste stoppas. Stockholms stad bör sätta som mål att halvera arbetslösheten inom en fyraårsperiod.

Förskola på obekvämlig arbetstid

En anledning till att barn lever i fattigdom är att deras föräldrar inte har möjlighet att arbeta heltid. Förskola på obekvämlig arbetstid är ett sätt att möjliggöra för föräldrar att arbeta heltid.

Kunskapslyft för föräldrar

Stockholms stad bör driva ett uppsökande arbete mot föräldrar till barn i fattigdom, i syfte att styra dem mot studier, för att på sikt öka deras möjligheter att få goda inkomster.

Ett barnrättsperspektiv i prövningen av försörjningsstöd

En barnkonsekvensanalys ska göras i samband med bedömningen om en familj är berättigad till försörjningsstöd, där barnens egna behov till stöd ska analyseras.

Inför en fri månad i barnomsorg och skolbarnomsorg

De flesta föräldrar utnyttjar bara elva månaders barnomsorg, men får ändå betala för tolv. Detta slår hårt mot stora barnfamiljer. En avgiftsfri månad per år skulle möjliggöra en bättre semester för dessa familjer.

Åtgärder för att minska effekterna av barnfattigdom

Kollo för alla

Kolloverksamheten ger fattiga barn möjlighet att komma ut i naturen under sommaren. Många barn kommer dock från familjer som saknar kollotradition. Anslaget behöver delvis förändras för att nå även dessa barn, och kostnaden behöver sänkas.

Avgiftsfria skolor

Skolan ska idag vara kostnadsfri för föräldrar, och endast obetydliga avgifter får förekomma. Vad som är en obetydlig avgift är dock en tolkningsfråga. Stockholm bör vara en föregångskommun och fatta beslut om att inga avgifter får tas ut i skolan om de riskerar att skapa problem.

Meningsfulla fritidsaktiviteter med låga eller inga avgifter

Många fritidsaktiviteter är förenade med höga avgifter. Detta bör förändras, och staden bör utöka utbudet av helt kostnadsfria aktiviteter. Kulturskolas avgifter ska halveras. Staden ska ge ökat stöd till ungdomsidrotten.

Nollvision för vräkning av barn

Nuvarande lagstiftning ger inte tillräckligt starkt skydd mot barnvräkningar. Barnperspektivet i socialtjänstlagen bör förstärkas. Stockholm bör fatta ett principbeslut om att inga barn ska vräkas och tillföra resurser som möjliggör detta. Staden måste uppdra åt sina egna bostadsbolag att ta ett större ansvar för att barn inte vräks.

Hjälp barnfamiljerna in på bostadsmarknaden

Många barnfamiljer som lever i hemlöshetsliknande situationer har aldrig kommit in på bostadsmarknaden. Arbetet mot hemlöshet bland barn måste prioriteras högre, genom Bostad Stockholm, allmännyttan och Stiftelsen Hotellhem. Samverkansgrupp mellan bostadsbolag och Stockholm Bostad, förtur för hemlösa barnfamiljer och hjälp till flyktingfamiljer och familjer i hotellhemsboende att komma in i bostadskön.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för socialtjänst.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen anser att det ämne Mogert lyfter i sin motion är angeläget. Samtidigt är frågan om barnfattigdom komplex och förvaltningen ställer sig tveksam till om en handlingsplan är rätt att nå en lösning på problemet. Risken finns att en sådan plan endast blir en pappersprodukt – förvisso med ett fint innehåll, men som ändå inte får någon reell effekt på samhället. En handlingsplan måste efterlevas och kontinuerligt uppdateras för att vara relevant. Dessutom är mycket av det som står i förslaget till handlingsplan sådant som staden redan gör. Nedan ger förvaltningen sin syn på Mogerts punkter

Handlingsplanens punkter

Det Mogert efterfrågar är både en långsiktig plan och akuta lösningar. Förvaltningen instämmer i att det i alla verksamheter är viktigt att arbeta både med de problem som visar sig idag och med att förebygga att nya problem uppstår i framtiden. Som skrivet ovan är dock mycket av det som lyfts fram i handlingsplanen sådant som redan ingår i stadens plan för den befintliga verksamheten.

Precis som Mogert skriver är en nyckel att barnens föräldrar har ett arbete. Förvaltningen arbetar dagligen med att möta arbetslösa föräldrar och stödja dem på vägen mot egen försörjning. Vi motiverar de personer som har en låg utbildningsnivå till att studera och hjälper dem som behöver det att ansöka om studiemedel från CSN. Vi har sett att framför allt kvinnors utbildningsnivå har ett stort genomslag för familjens ekonomi och övriga levnadsförhållanden. Därför satsar vi extra på att just motivera och stödja kvinnor att studera.

När beslut fattas om ekonomiskt bistånd görs en konsekvensanalys av hur beslutet påverkar barn i hushållet. Det finns utrymme i socialtjänstlagen för att göra individuella prövningar, men en allt för stor avvikelse gentemot riksnormen och stadens riktlinjer skulle skapa en otydlighet i systemet och biståndet skulle inte bli rättssäkert. En särskild behovsutredning gällande barn behöver förankras i stadens riktlinjer gällande ekonomiskt bistånd. Ett remissförfarande gällande nya sådana riktlinjer är igång.

Barnomsorg på obekvämlig arbetstid är en viktig förutsättning för många föräldrar att kunna arbeta heltid. Möjlighet till detta finns dock redan idag. Fri månad inom barnomsorgen ser förvaltningen som ett positivt förslag, men det skulle i sig inte gynna de familjer som enbart försörjs genom det ekonomiska biståndet då de redan har en nedsatt avgift. De familjer som delvis har andra inkomster beviljas ekonomiskt stöd till kostnaden för barnomsorg. Dock skulle de familjer som är självförsörjande men med små marginaler gynnas av en sådan subvention.

Meningsfulla fritidsaktiviteter är en viktig förebyggande faktor för barn att inte utvecklas ogynnsamt. Förvaltningen anser att det finns ett syfte med att satsa på sådana aktiviteter riktat mot barn som växer upp i familjer med låg

socioekonomisk status. Staden har till exempel möjlighet att utöka posten för fritidsaktiviteter i riksnormen. Staden kan även stödja projekt liknande sommar- och vinterfestivalerna som anordnas i Skärholmen, som skapar arbetstillfällen för ungdomar och erbjuder ett alternativ till ett destruktivt liv.

Förvaltningen anser vidare att en av de absolut viktigaste punkterna för att motverka att barn far illa och växer upp under ogynnsamma förhållanden är att familjen har en egen bostad. Utan ett hem blir det övriga livet svårt att organisera, och barnen kan tvingas byta skola/förskola ofta. Otrygga boenden är ofta förenade med högre kostnader, och självförsörjning blir då svårare att uppnå. För att bostadslösheten ska minska är det förstås viktigt att barnfamiljer inte vräks från de lägenheter de idag har, men än viktigare är att det byggs nya bostäder i stadens alla områden. Förvaltningen vill lägga stor tyngd i önskan om att fler bostäder ska byggas i staden generellt, och i Skärholmen specifikt. Att ge barnfamiljer rätt till förtur är en god idé, men så länge det inte finns bostäder att förmedla hjälper det inte.

Barnfattigdom eller inte?

Frågan om det finns fattiga barn eller inte i Sverige har den senaste tiden diskuterats och debatterats av allt från politiker i alla partier till journalister och socialarbetare. Både begreppet som sådant och definitionen av det har mött hård kritik, men också gett den socialpolitiska debatten en nytändning. Ändå tycks diskussionen allt som oftast fastna i hur fattigdom ska räknas – i absoluta eller relativa mått?

Förvaltningen kan se ett problem i att använda just begreppet barnfattigdom, då det implicerar att det är barnen i sig själva som är fattiga. Barns socioekonomiska status bestäms i själva verket av hur föräldrarnas levnadsförhållanden ser ut, vilket riskerar att glömmas bort i diskussionen om ”fattiga barn”. Även begreppet fattigdom är också svårt att tala om, då det riskerar att handla enbart om inkomst och (ekonomiska) tillgångar. I själva verket är fattigdom ett mycket bredare begrepp som inrymmer alla sidor av människors levnadsförhållanden, där fokus ofta ligger på vilka möjligheter en person har att göra goda val för sig och sina närstående.

Innan vi försöker skapa en handlingsplan mot barnfattigdom behöver vi alltså enas om vad vi menar med begreppen ”barn-” och ”fattigdom”, och dess relation till varandra.

Förvaltningen vill här slå ett slag för begreppet ”skälig levnadsnivå”, hämtat från första paragrafen i socialtjänstlagens fjärde kapitel. Där står att den som erhåller bistånd från socialtjänsten ska tillförsäkras en skälig levnadsnivå, och att biståndet ska utformas på så sätt att det stärker personens möjligheter att leva ett självständigt liv. Begreppet definieras inte mer än så i lagtexten, utan det är upp till de som ska tillämpa lagen – d.v.s. kommunerna – att själva fastslå vad som ska ingå i det. Att enbart begränsa sig till det som fastslås i riksnormen för ekonomiskt bistånd är enligt Socialstyrelsen inte nog – en mer utökad definition behövs. Dessutom skulle då enbart den ekonomiska aspekten av en persons levnadsförhållanden inrymmas.

Förvaltningen anser därför att Stockholms stad, istället för att arbeta fram ett förslag på handlingsplan mot barnfattigdom, bör ägna sig åt att skapa en definition av vad skälig levnadsnivå innebär i Stockholm, där alla tänkbara livsområden beaktas. Definitionen ska sedan genomsyra alla de lokala riktlinjer och handlingsplaner som styr stadens verksamheter.

Remiss av Mogerts motion om handlingsplan mot barnfattigdom lämnas besvarad med dessa synpunkter.

Bilagor

1. Motion (2012:33) om handlingsplan mot barnfattigdom av Roger Mogert (S)